

Hadak

Útján

Bajtársi Híradó

A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének tájékoztatója

LXIX. évfolyam

2018. október-november-december

562. szám

Szappanos István cscst. (Cleveland): Egy öreg férficserkész emlékezik

1947-et írtunk. A II. Világháború menekültjei, a szovjet megszállás és uralom elől elmenekült százezrek, magyarok, litvánok, ukránok, észtek, lettek, lengyelek az akkori Németország és Ausztria nyugati részében, az angol, amerikai és francia megszállási zónákban tömörültek össze. Menekülttáborokban, vagy szétszórva lakóhelyeken. A háborúnak már két éve vége volt, és azok, akik még mindig ott voltak, már elhatározták, hogy jobb, ha kintmaradnak, mert elvesztett hazájukba visszamenni nem tudnak anélkül, hogy életüket, családjuk jövőjét ne kockáztatnák. Az a társadalmi rend, amit ők és ősük ismertek s amiben otthon voltak, az megszűnt. Csak az a halvány remény maradt meg, hogy talán egyszer megváltoznak a dolgok és majd újra haza mehetünk. De addig meg kell őriznünk magyarságunkat, magyar öntudatunkat, kultúránkat, még ha ez a hazatérés a láthatatlan távolban is van.

Ez a kitűzött cél adott életerőt a magyar iskolák, gimnáziumok létesítésére Németországban és Ausztriában, és ugyancsak egy kis csoport lelkes fiatalnak, hogy a magyar cserkész ideált és mozgalmat beindítsa, és hozzájárasson a szétszórtságban élő magyar családok gyerekeinek összegyűjtéséhez, csapatok alakításához. Ez a folyamat Beodray Feri és Bodnár Gábor irányítása alatt 1947-ben már egy erős szervezetet eredményezett. Számos cserkészcsapat működött már mind Ausztriában, mind Németországban. Menekült gócpontokban, menekült iskolákban. (Ezekről az évekről és eseményekről Marosvári Attila *A magyar cserkészlet az emigrációban 1945 és 1946 között* c. könyvének 43-45. és 63-64. oldalain is olvashatunk.)

Én még Kecskeméten kezdtem a cserkészletet tízéves koromban és 1944-ben végeztem a öv. kiképzést. Aztán mi is, mint sok más család elmenekültünk hazánkból és Németországban kötöttünk ki. A

Hadak Útján Bajtársi Híradó -
A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének
tájékoztatója. Indult 1949 áprilisában
Ausztriában ill. Bajorországban, "MHBK
Központi Tájékoztató" címen.
Az MHBK-t alapította Zákó András m.kir.
vezérőrnagy Klagenfurtban 1948-ban.
World Federation of Hungarian Veterans
Official Review, Quarterly Periodical
Megjelenik negyedévenként, ISSN 0847-2599
Kiadó/Publisher: Simonyi László, MHBK
központi vezető, Chicago
Főszerkesztő/Editor: Dr. Tóth Gergely
Nyomda/Printing: Weller Publishing, Toronto

A szerkesztő levelezési címe:

Dr. Tóth Gergely

400 NE 35th Ct., #5

Oakland Park, FL 33334, USA

Email: hadakutjan@yahoo.com

Az emailben továbbított gépelt anyagot kérjük
lehetőleg *sima word-formátumban* elküldeni.

Minden címváltozást kérünk az alábbi címre:

Mátrai Géza

P.O. Box 5762, Station "A"

Toronto, ON

M5W 1P2, Canada

Minden előfizetési díjat, hozzájárulást, Zrínyi
Alap járadékot kérünk erre a címre kiállítani és
postázni, lehetőleg USA dollárban:

MHBK Treasurer

10616 Wakefield St.,

Westchester, IL 60154, USA

Beküldött kéziratokat és fényképeket nem
őrzünk meg és nem küldünk vissza. A
szükséges javítás és a rövidítés jogát
fenntartjuk. A névvel aláírt cikkek nem
feltétlenül tükrözik a szerkesztő és a kiadó
álláspontját, s azokért mindenkor a cikkíró
felelős. Folyóiratunkban megjelent írásokat –
a szerző és lapunk megnevezésével – más
újságok és honlapok szabadon átvehetik.

Lapzárta:

Március, június, szeptember ill. december 1.

Az időről-időre fellépő helyhiány kapcsán
megértésüket kérjük, amennyiben lehet, a
beküldött anyagot a következő számokban
közöljük.

A tartalomból:

-Elhunyt Tar Sándor, Nt. v. Bernhardt Béla, v.
Bócsay Zoltán

-Az emigrációs csoportok hírei

-A 100 éves v. Detre Gyula és v. Fazakas Sándor,
és a gránitdiplomás Hertelendy József köszöntése

-Megemlékezések, programok az ősz folyamán

-Halálhírek, méltatások, rövid hírek, levelek

menekült cserkészletnek ebben az első hóskorában, 1947-ben, a passau-waldwerkei magyar gimnázium diákja voltam, ahol az elsők között születtem meg a Teleki Pál Magyar Munkaközösség egyik első csapata (majd csak később Teleki Pál cserkészcsapat), aminek én is, mint sok más diák azonnal egyik őrvezetője lettem. Itt Beodray Feri szervezte és építette a cserkészletet. Parancsnokunk, egyúttal az iskola igazgatója, Csejtey Béla volt. Itt, ebben a passau magyar menekülttáborban szervezték meg az első öv. vk.-t, és ennek kapcsán egy nagy közös akadályversenyt 1947 pünkösdi háromnapos ünnepén. Itt kezdődtek cserkészéletem legszebb és legmaradandóbb élményei. Ekkor találkoztam először azokkal, akikkel később sokat együtt dolgoztunk: Bodnár Gábor, és a Hontalan Sasok tagjai: Buli bá' (Bernhardt Béla), Falvy Gyurka, Olgay Gyurka, Rónay Tamás, Ubul bá' (Kővári Lajos), Grósz Feri, Tokay Laci, Jámbor Pali, Szőke Gyuri, és itt és ekkor szilárdult meg az a kötelék és az az erő, ami ezt a mozgalmat attól kezdve a mai napig életben tartotta. Ezen a három napos vk. táboron és számháborúval összekötött akadályversenyen voltunk talán ötven-hatvanan. Nemcsak a passau diákok, hanem a németországi csapatokból is aki csak tudott, ott volt. Jöttek a cserkészek hátizsákkal, vonaton, kerékpáron, autóstoppal. Csak a számháború tartott egy egész napig. A környező erdős hegyekben 5 km-es körzetben elhelyezett terepen folyt le a „véres” harc, amiben sokan, magam is, „halálunkat” leltük. Jól emlékszem, a nagy döntő csata hevében észre sem vettem, hogy a nadrágomba vizeltem. A harc, az elfoglalt várban diadalmas zászlófelvonással végződött. A rákövetkező akadályverseny már kismiska volt mindehhez.

1947 mozgalmas év volt cserkész-szempontról. Július és augusztusban két másik jelentős esemény is volt még. Az egyik az ukrán nagytábor, a másik az ISA (International Scouter Association) Jamboree, aminek parancsnoka és egyben az ISA elnöke is, Mattyasovszky Zsolnay Miklós volt.

Mind a két tábor ugyanazon a helyen, Dél-Bajorországban, Mittenwald környékén, az Isar folyó partján fekvő gyönyörű parkban volt. A menekült ukránok nagytáborába egypár litván cserkészen kívül a magyar cserkészek voltak hivatalosak. Többek között az egész passau csapat felkeredett, és hátizsákkal hátunkon vonatra szálltunk Csejtey Béla parancsnokunk kíséretében. Ez még iskolaidőben volt és Béla bá, mint iskola-igazgató szünetet tartott a 3 napos tábor tartamára. Érdekes volt nekünk akkor először másnyelvű cserkészekkel együtt lenni, akikkel csak németül, vagy kézzel-lábbal tudtunk beszélni. Ami senkit nem zavart, és cserkészies szeretettel búcsúztunk egymástól a tábor végén. A táborban kaptunk egy nagyon szép zománcozott kitűzhető táborigazgató emlékérmét, amin a jellegzetes ukrán cserkész jelvény látható félreismerhetetlenül. Ezt a jelvényt sokszor ünnepélyes alkalmakkor ki is tűztem, mint egyszer egy clevelandi Cserkésznapon is. Erre a cserkésznapra, talán a hatvanas évek közepén az akkori clevelandi litván cserkészek is meg voltak hívva. Egyszer csak megszólít egy nálam idősebb litván cserkész, rábámul az ukrán nagytábor jelvényemre és könnyezve megölel, mondván, nem remélte hogy itt Amerikában hosszú évek után még találkozik olyannal, aki szintén részt vett azon a híres mittenwaldi táboron. Ez az úr, Mr. Jokubaitis, az amerikai litván cserkészek vezető tisztje volt. Ezek után sokáig nagy barátságban voltunk.

De az azévi cserkészélményeknek csúcspontja az ISA jamboree volt, amit ugyancsak a

mittenwaldi parkban tartottak. Itt már a többi menekült cserkész-szövetségek csapatai is részt vettek, a litvánok, lettek, észtek, lengyelek és az ukránok. Nagyszabású nyitás volt. Minden nemzet csapata zászlójával díszfelvonulásban elvonult a táborparancsnok tribünje előtt. Mi magyarok Ubul bá vezénylete alatt olyan kemény díszlépésben meneteltünk, hogy szokás és szabály ellenére mindenkiből kitört a hatalmas taps. Na ez aztán igen nagy büszkeséggel töltött el bennünket, ami kihatott a tábor egész tartamára, sőt azután még évekig beszéltünk akkori dicsőségünkről. Itt született a még ma is jól ismert „Bagó nóta”:

Pfarrkircheni cserkész vagyok, Ubul a nevem

*Én a bagót igen, igen nagyon szeretem,
Mert a bagó drága kincs, még a patikában sincs,
Hej bagó, jó bagó, angyali bagó.*

*Éjfél tájban üt az óra, kiabálnom kell,
De a bagó a számba' van, nem köpöhetem el,
Megállj bagó kiveszlek, kabátzsebembe teszlek,
Hej bagó, jó bagó...*

*Azt mondják a másvilágon nem jó dolgunk lesz,
Mert a szentek nem pipálnak és bagónk nem lesz,
De Szent Péter megsegít, bagógyárat létesít.
Hej bagó, jó bagó...*

Itt vált népszerűvé két cserkész, Lajtaváry Bandi és Tumbász Karcsi (későbbi tagjai a Hontalan Sasoknak, s akiket később már csak mint „Tumlajbásztaváry” testvéreknek ismertek) közös tábortűzi számai, melyekről valószínűleg későbbi Dean Martin és Jerry Lewis mintázták bohóckodásukat, és amitől az akkori tábortűzi közönség a földön fetrengett a nevetéstől. Mindketten Brazíliába vándoroltak ki, ahol tovább cserkészkedtek és Bandi gyerekeiből komoly, ma is szereplő cserkész vezetők lettek.

Itt kerültek szótáramba a „hőzöngés”, a „bulizás”, a „hantázás” új szavak. Itt ismertem meg azt a vagány életfelfogást, ami az akkori, a cserkészlet köré tömörült magyar menekült fiatalságot jellemezte. Azt a vagányságot, ami jó és nemes irányba terelt bennünket és nem hagyta, hogy elveszünk a menekült sors útvesztőiben és fertőiben.

A tábor menetének részleteire már nem emlékszem, de személyes élményeim közé tartozik a gleccser vizétől hús Isar folyóban való két percig tartó fürdés, vagy a két csajkányi szárazbab főzelék bezabálása után való éjszakai hasfájás. És amikor másnap emiatt panaszt tettem a szakácsoknak, olyan simát kaptam a konyhásoktól, hogy két napig nem tudtam sziszegés nélkül leülni.

Ezek a hőskori élmények voltak azok, amik megfogták akkori tizenéves fantáziámat és társulva avval a magyar neveléssel, amit a családban és az iskolában kaptam, megalapozták azt a lelki beállítottságot, ami egész életre elkötelezett a cserkészetre.

Bizony akkor egy ilyen tábort technikailag megszervezni nagyon nehéz volt. A legegyszerűbb

felszerelési eszközök, mint sátrak, konyhaedények, szerszámok, és főleg az élelmezési anyagok beszerzése és kiszállítása a feketepiaci körülményekben való magasrendű jártasságot, vagy a megszálló hatalmakkal való kiváltságos baráti viszonyt igényelt. Ezek nélkül nem lehetett tábort rendezni. Ilyenek voltak Bodnár Gábor, Falvy Gyurka és még egypáran. Nekik kivételes veleszületett képességük volt arra, hogy hiteles vagy kevésbé hiteles utakon képesek voltak mindent beszerezni. Ez a vagány beszerzési készség és a különféle nehézségek, akadályok hanyag leküzdésének képessége kikísért bennünket az újvilágba is. Az első csapat, majd körzeti, majd központi táborok, a beinduló vk. táborok és majd a jubítáborok megrendezésében megnyilvánult ez a leleményesség, és megnyilvánul ma is újra és újra.

Akkor ott Németországban minden magunkkal hozott cserkész hagyományt, tudományt összegyűjtöttünk, melyeket aztán használatba és gyakorlatba is helyeztünk már ezekben a 47-es táborokban. Kipróbáltuk, kicsiszoltuk, mi a jó és használható, mi az érték. Ebben a Hontalan Sasoknak nagy szerepük volt. És mindezt Szövetségünk vezetősége lelkiismeretesen és ellentmondást nem tűrve be is oltotta a világon szétszórta emigráns cserkészéletünkbe. Ezért van az, hogy a világon mindenhol egyformán ugyanazokat a hagyományokat, szertartásokat követjük ma is. Az akkor felismert irányelvek egyik legfontosabb tétele: „Emberebb ember, magyarabb magyar”, a mai napig megszabja és élteti cserkész munkánkat. Ezek az irányelvek adták meg a külföldi magyar cserkészletnek azt az életerőt és hatékonyságot, aminek segítségével a magyar emigráció legerősebb és legjelentékenyebb szervezetévé fejlődött ki.

Ma 2018-at írunk. Azok közül, akik velem ezeket a hősi időket átélték, már csak egypáran vagyunk, a fent név szerint említettek közül már csak a velem egykorú Grósz Feri (Ausztráliában) van az élők sorában. Ennek a generációnak fiai, lányai és unokái is már felnőtt emberek és a világon szétszórva hordozzák magukban, tesznek tanulságot apáik, ősök magyarságáról.

Trianoni és Hősök Napi megemlékezés a Torontói Magyar Házban, és Hertelendy József köszöntése

(Forrás: Mátrai Géza, Jordán Emőke, ill. a Kanadai Magyarság hetilap)

A trianoni békediktátum évfordulója a magyarság számára a nemzeti összetartozás napját is jelenti. Ebből az alkalomból június 3-án ünnepséget rendeztek a Torontói Magyar Házban. Az ünneplés talán nem is a legmegfelelőbb kifejezés, amikor a magyarságra kényszerített trianoni tragédiára emlékezünk. A szónokok – nemzetünk és országunk erőszakos feldarabolását nem feledve – a világ bármely pontján élő honfitársaink összetartozását igyekeztek kidomborítani.

Kiss Csilla főtitkár megnyitó szavai után Boda-Lázár Judith, a Magyar Ház elnöke felvázolta a 98 éve

kötött, békeszerződésnek hazudott nemzetközi diplomáciai agressziót. Wass Albert gondolatait idézve kiemelte: legfontosabb megtartó erőnk az összetartozás tudata. Balla Sándor, a Kanadai Magyar Kulturális Tanács elnökhelyettese rámutatott: egy lelki Haza gyermekei vagyunk.

Szabó Stefánia főkonzul azt ecsetelte, milyen nehéz is egyszerre ünnepelni és a fájdalmat is kifejezni. Megemlítette, hogy Magyarországon a kommunista korszakban nemzedékek nőttek fel anélkül, hogy téma lehetett volna a határon túli magyarság sorsa. A helyzet a rendszerváltozás után javult, de valódi nemzetpolitika csak 2010 óta, a külföldi magyarok honosításával kezdődött.

Szilágyi Péter nemzetpolitikai helyettes államtitkár történelmi visszatekintése után elmondta: erős Magyarország képviselőjében érkezett. A magyar kormány nem csak felelősséget érez, hanem gazdaságilag és politikailag is képes támogatni a külföldön élő magyarságot.

Ezután a torontói Szent Erzsébet Katolikus Egyház Scola Cantorum vegyes kórusa Bárdos Lajos által gyűjtött népdalokat adott elő. Az Arany János Magyar Iskola tanulói egy, a trianoni tragédiát idéző jelenetet adtak elő, majd a hatéves Buda-Gödri Olívia szavalt. A Kodály néptáncgyűttes előadása után Kiss Anna Radnóti-verset szavalt.

Az ünnepi megemlékezést dr. Fecső András, a Magyar Ház alelnöke zárta. A rendezvény azonban nem ért véget: mivel Szabó Stefánia kiküldetése hamarosan lejár, a vezetőség meghitt búcsúztatóval kedveskedett a mindenki által kedvelt és elismert szakembernek.

Ezután a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége szervezésében emlékeztek meg a Magyarorszáért életüket áldozott hősi halottakról. Az Országgyűlés 2001-ben május utolsó vasárnapját a hősök emlékünnepévé nyilvánította. Azóta szerte a nagyvilágban tisztelettel emlékeznek a hazaért életüket áldozottakra.

Erről szólt a megemlékezésen Szakály Sándor, a Veritas Történetkutató Intézet főigazgatója. Kiemelte: a hazaért haltakról nem szabad soha elfeledkeznünk, hiszen nekik is köszönhető, hogy még létezőnk és létezik Magyarország. A harcokban elesettek a legdrágábbat, az életüket adták Magyarorszáért, kijár nekik a tisztelet és a főhajtás. Ez ma már természetes – mondta, de voltak évtizedek, amikor erről beszélni sem lehetett. A rendszerváltoztatás azonban egy új, más Magyarországot hozott, amelynek polgárai büszkék eleikre, azok hősi önfeláldozására.

Az emlékezés végén **Szakály Sándor** mint a Honvéd Hagyományőrző Egyesület elnöke **adta át** a kanadai magyarság körében köztiszteletnek örvendő **Hertelendy Józsefnek a Nemzeti Közszolgálati Egyetem gránitdiplomáját**, amelyet Patyi András rektor írt alá.

Hertelendy Józsefet 75 éve, 1943. augusztus 20-án avatták magyar királyi honvéd tüzér hadnaggyá. Harcolt a II. világháborúban, megszervezte a szovjet hadifogságot és az ÁVH börtönét. 1950-ben hagyta el szeretett hazáját, melyet azóta sem feledett. Részt vett minden hazafias megmozdulásban, a magyar ügyek támogatója. Meghatódva vette át a diplomát, köszönő szavaiban az alma materre, a Ludovika Akadémiára is emlékezett, amelynek jogutóda a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Hertelendy József 96 évesen vette át a gránitdiplomát, Isten éltesse még sokáig!

Boda-Lazar Judith, a torontói Magyar Ház elnöke köszöntője:

Szeretettel köszöntöm az egybegyűlt megemlékezőket a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége által szervezett Hősök Napján. Köszöntöm az MHBK elnökét, Mátrai Gézát, Magyarországról érkezett díszvendégeinket, Dr. Szilágyi Péter helyettes államtitkár urat, Prof. Dr. Szakály Sándor főigazgató urat, és a szervezet tagjait.

Nagy örömmre szolgál, hogy a Magyar Ház elnökeként felkérést kaptam egy rövid köszöntő megtartására ezen az alkalmon. Büszkeséggel tölt el, hogy a Magyar Ház adhat otthont a magyar hősök emlékünnepének, amikor azokra a katonákra és civilekre emlékezünk, akik a vérüket ontották, életüket kockáztatták vagy áldozták Magyarorszáért.

A mai megemlékezés egy kicsit mégis más, mint az előző években volt, hiszen a szervezet két alapkőve hiányzik, akik hosszú ideig főszervezői voltak ennek az alkalomnak. Borbás Karcsi bácsi januári halálával és felesége, Erzsébet hazaköltözésével egy korszak lezárult a mi életünkben is. Szeretném, ha ezen a napon ma róluk is megemlékeznénk, hiszen fáradhatatlan tevékenységükkel és önkéntes munkájukkal beleírták magukat a torontói magyar közösség és az MHBK történelmébe. Így a mai emlékezésünk a hősök előtt szóljon nekik is, értük is, hálánk jeléül. Köszönöm.

Az ünnepséget Forrai Levente konferálta, és Mátrai Géza is búcsúztatta Borbás Károlyt (lapunk korábbi főszerkesztőjét).

Szakály Sándor adta át a gránitdiplomát Hertelendy Józsefnek

Fotó: Kralovánszky Balázs

Borbás Erzsébet köszöntője a HOHE szeptember 25-i budapesti rendezvényén

Tisztelt Ünnepektek, kedves Részvevők!

Elnézésüket kérem, hogy nem beosztásuk és rangjuknak megfelelően köszöntöm Önöket, de számomra ismeretlenek a pontos titulusok. -Borbás Erzsébet vagyok, Borbás Károly özvegye. Férjem ez év januárjában hunyt el Kanadában, Torontóban 100. életében. Ő 24 éven át szerkesztette a Hadak Útját, az MHBK, a Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének Híradóját, ami a szervezet 1949-ben, nyugati emigrációban létrejött, azóta is megjelenő újságja.

Ez az újság a Magyar Királyi Honvédség I. és II. Világháborúban részt vett katonáinak múltját, hősiességét, személyes bátorságát, katonai hagyományainkat hivatott ismertetni, a történészek, kutatók, riportok, bajtársak beszámolóin, levelezésein keresztül.

Férjem megromlott látása miatt kénytelen volt lemondani a szerkesztés szeretett munkájáról, és „Fájó szívvel” mondott le róla 2012-ben. Ezt a munkát 2013 januárja óta a jelenleg Amerikában élő Dr. Tóth Gergely látja el, nagy hozzáértéssel és lelkesedéssel. Ő biztosítja lapunk folytatását. A felelős kiadó a Chicagóban élő Simonyi László, az MHBK központi vezetője.

Újságunk köldökzsinórként kapcsolta és kapcsolja össze a mai napig is a négy földrészen élő bajtársakat, bajtársnőket, leszármazottaikat, s mindazokat, akiket katonai múltunk érdekel. Lapunkat a bajtársak adományaiból tartjuk fenn, s ez teszi lehetővé azt is, hogy a rendszerváltás óta Magyarországon élő bajtársainknak is tudunk belőle küldeni, Nagy László ny. ezredes, elosztónk segítségével, amiért Őt külön köszönet illeti.

Szeretném köszönten az itt megjelent és a betegség miatt távol lévő kitüntetetteket, a Hadak Útján szerkesztősége és a külföldön élő bajtársak nevében. További jó egészséget, betegségtől és egyéb panaszoktól mentes szép napokat kívánok, Családjuk körében.

Minden kedves bajtársunknak és olvasónknak áldott karácsonyt és békés új évet kíván szeretettel a szerkesztő.

dreamstime.com

**Részletek Dobozy István VRNT, az MHBK Délausztráliai „Zákó András”
főcsoportvezetője jelentéseiből Adelaide-ből, a helyi MHBK Értesítő 2018
szeptember-októberi számából:**

Bajtársak!

A Szent István ünnepi megemlékezés a Regnum Marianum Közösség rendezésében, augusztus 19.-én volt megtartva az ifjúság közreműködésével. A Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasai, Palcsó Anna és Teszary Miklós, valamint a Kaláris táncsoport tagjai is szerepeltek. (...)

Hálásak vagyunk Szent Istvánnak a Haza alapításáért, a keresztény hit terjesztéséért és azért, hogy megmutatta nekünk az Istenbe vetett bizalom erejét, ami által a Magyar Nemzet megmaradt a történelem háborgó tengerén és továbbra is a Magyarok Nagyasszonya közbenjárásában bízva tudja mutatni az igazság útját a körülötte élő népeknek, a béke megmentésére. Ez a bizalom szabaddá tesz minket a félelem romboló erejétől.

Most nálunk is az „őrségváltás” folyamata lassan véget ér. Bízunk abban, hogy az új generáció is meghallja majd Isten sugallatát a megmaradásunk érdekében folytatott munkában.

2018. november 4. MHBK Közgyűlés és ebéd

Minden kedves Bajtársunkat és családtagjaikat szeretettel hívtuk a vasárnap délutáni közgyűlésre, amit egy családi ebéddel egybekötve tartottunk a megszokott helyen: 13 Wood St., South Plympton. Telefon:8276-1555. Dobozy István és felesége Mariandl mindenkit szeretettel látott.

Elhunyt Tar Sándor

96 éves korában, 2018. április 23-án elhunyt Tar Sándor Cuernavacában, Mexikóban. 1922. július 25-én született Budapesten. Középiskolai tanulmányait Békéscsabán, a Rudolf Reálgimnáziumban végezte, majd a Ludovikán végzett a háború befejezése előtt. Lovaglásban és gimnasztikában komoly eredményeket ért el. 1948-ban menekült el Magyarországról a kommunizmus elől. Párizsban mint komornyik szolgált és a Sorbonne-on tanult, magyar cserkészteret és néptáncsoportot szervezett, s a Le Monde szerkesztőségében, valamint a párizsi rádióban is dolgozott. 1952-ben az USA-ba emigrált. Illinoisban telepedett le, technikusként és műszaki rajzolóként dolgozott, majd orvosi műszerek fejlesztésével foglalkozott és ezeket exportálta Dél-Amerikába. Chicagóban a DePaul egyetem műszaki szakát végezte el. Felesége Elia Davila Mier mexikói vegyész-mérnök volt. Illinois állam Aurora városában megalakította a Helikon Magyar Kulturális Szervezetet.

Több nyelven beszélt, és AMED nevű exportvállalata révén, melyet négy évtizedig vezetett, beutazta szinte az egész világot. Az amerikai nemzetközi kereskedelmi elnöki díj egyik első adományozottja volt. Utazásai és tapasztalatai révén jól ismerte az egészségügy helyzetét a különböző országokban és megjósolta a 21. századi egészségügy problémáit. Később Miami-ba költözött. A magyar rendszerváltás után Miami-ban 1993-tól ő volt az első tiszteletbeli magyar konzul 10 éven át, s a magyar rendezvényeken is rendszeresen részt vett. Több mexikói, amerikai és magyar kitüntetésben részesült.

Elhunyt v. Bernhardt Béla

Nt. vitéz Bernhardt Béla cscst. (*Budapest, 1926. február 2, +Cleveland, 2018. május 3.), a *Hontalan Sasok* egyike, a 30. sz. Kőrösi Csoma Sándor cserkészcsapat alapítója és első parancsnoka, az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia főesperes-elnöke. 1934-ben lett cserkész. A háborús vérontás végét 1945-ben Németországban élte meg mint 19 éves fiatalember. Rövidesen találkozott a vele egyformán gondolkodó magyar fiatalokkal. Látva a szovjet sereg elől menekülni kényszerült magyarokat, a Kárpát-medencében népszerű cserkészlet továbbvitelén gondolkodtak. Kötelességüknek tartották az ifjak nevelését, amíg a politikai helyzet rendeződik és mindenki visszatérhet szülőhazájába. A vele nagyjából egykorú, képzett cserkészvezetőkkel megalapították a Hontalan Sasok elnevezésű lelkes törzset, hogy a Haza határain kívül is legyenek cserkészei a világhírű mozgalomnak. A sors nem a hazatérést, hanem az emigrációt osztotta részül a menekülttáborok lakóinak.

A Hontalan Sasok világszerte magyar csapatokat alapítottak, hogy az új hazát és életet keresők számára a nemzetnevelő munkát szervezetteren végezhessek. 1947-ben, a bajorországi Traunsteinben a 30. sz. csapat alapító parancsnoka Bernhardt Béla, azaz becenevén "Bulibá" lett. Mint nevük is mutatta, a sasok szárnyra keltek, új fészket kerestek és építettek. Így került Bernhardt Béla és a 30-as csapat Sydneybe az első kivándorló hullámmal 1950-ben. Később evangélikus lelkész, majd a 60-as években Clevelandba települt. 2013-ig aktív lelkészi tevékenységet folytatott, 58 éven keresztül szolgálta magyar nyáját. 1978-tól az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia főesperese volt. Éveken keresztül a Szent László Rend USA-beli törzskapitánya. Kimeríthetetlen fáradozással munkálkodott ösztöndíjak létrehozásában is. Folyamatosan segítette Erdély, Felvidék, Délvidék, Kárpátalja szegényeit, az árvízkárosultakat, évente 1000-5000 dollárral. Ezenkívül minden évben küldött adományokat evangélikus iskoláinknak – a Fasori, Deák téri, bonyhádi, békéscsabai és aszódi gimnáziumoknak.

Feleségével, Rózával, aki mindenben mellette állt az utolsó szívdobbanásig, 68 évig élt boldog házasságban. Mindketten a közösség szolgálatában élték le életüket.

Vitéz Bócsay Zoltán (Cleveland) október 1-én visszaadta lelkét teremtőjének

Bocskai Rádió, Cleveland, 2018. október 13.

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy v. Bócsay Zoltán október 1-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Több éven át küszködött Parkinson kórral és most az utóbbi két hónapban pedig szívgyengeséggel. Otthonában halt meg békésen, családjá körében. Gyászolja neje Klára, leányai Somorjai Ottilia, Tóth Kára és Bócsay Ágnes, unokái Tóth Benedek és Borbála, Somorjai Zsolt és Thurzó Bettina, valamint összes dédunokája.

A gyászistentisztelet október 14-én volt a Nyugat Oldali Magyar Református Templomban, utána rövid fogadás a Kálvin-teremben. Virágok helyett a család adakozást kért a Nyugat Oldali Magyar Református Templom vagy a helyi Cserkészbarátok Köre javára. Isten nyugosztalja!

Bócsay Zoltán Balassagyarmaton született 1927-ben. Édesapja Bócsay Jakab volt, aki érettségi után 1915-ben az iskola padjából ment katonának, a háború befejezése után pedig rendőrtiszt lett. Mint tartalékos főhadnagyot, apját háborús kitüntetései elismeréseként, 1926-ban vitézzé avatták.

Édesanyja, Ebeczky-Nagy Lilla régi Nógrád-megyei katolikus földbirtokos családból származott. Zoltán a Budapesti Fasori Evangélikus Gimnáziumban végezte el a középiskolát, majd a Görgey Artúr Műszaki Hadapród Iskolából tiszti szakasziparancsnokként végzett. 1946-ban, alhadnagyként teljesítette katonai szolgálatát a 6. hadosztály híradó zászlóaljánál Pápán.

Első házasságából két leány apja, Somorjai Zsoltné Ottilia és néhai Thurzó Sándorné Sarolta.

Magyarországon élnek unokái, Somorjai Zsolt, Somorjai Orsolya, Thurzó Bettina, és hat dédunokája, Molnár Ádám, Somorjai Dalma, Barna, Ákos, Balázs és Réka. A háború befejezése után, 1948-ban a kommunizmus elől Németországba menekült, onnan 1951-ben Clevelandba került. Tíz évig dolgozott gyárban és egyetemre járt. Ez alatt az idő alatt találkozott Böőr Klárával és 1957 januárban meg is esküdtek. Két lánya született, Bócsay Tóth Klára és Bócsay Ágnes.

1962-ben elhelyezkedett a Dalton&Dalton mérnöki irodánál, ahol út- és vasúttervezéssel foglalkozott. Itt dolgozott 43 évig mint tervező mérnök, főmérnök, majd Vice President.

Feleségével együtt több mint 60 évig aktívan részt vettek a magyar cserkészletben. Közel 20 éven át a clevelandi magyar iskola érettségi előkészítő osztályainak történelem-, irodalom- és földrajztanára volt. A Cserkészszövetség megbízásából 1984-ben megírta a "Vázlatos magyar történelem" című tankönyvet, ami még ma is használatban van.

Kedvenc foglalkozása az utazás volt. Feleségével, családjával, barátaival sokféle utaztak Amerikában, Kanadában, Európában, a Karib-szigeteken és Mexikóban. Élete végéig igazi, becsületes magyar katona, úriember és cserkész volt.

v. Fazakas Sándor (Melbourne) 100. születésnapjára köszöntése

honvedelem.hu

Századik születésnapja alkalmából köszöntötték az Ausztráliában élő egykori főhadnagyot. A Vitézi Rend Ausztráliai és Új-Zélandi Törzsszék megalakulásának 50. évfordulója alkalmából ünnepi megemlékezést tartottak Melbourne-ben, november 10-én. A rendezvényen 100. születésnapja alkalmából köszöntötték az egykori katonatisztet, Fazakas Sándort. Dr. Mikola István, Magyarország canberrai nagykövete a *Magyar Érdemrend Lovagkereszt* kitüntetés mellett - a magyar honvédelem érdekében tanúsított áldozatos szerepvállalása és egykori vitézsége elismerésül - átnyújtotta az egykori főhadnagy számára dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter, illetve Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, miniszterhelyettes oklevelét és az általuk adományozott huszárszobrot is. Az ünnepeltet Fráter Olivér sydney-i és dr. Kálmán László melbourne-i vezető konzul is köszöntötte.

A szerkesztő hozzáfűzése: a HOHE is megtisztelte az ünnepeltet egy oklevéllel és emléktárggyal a jeles születésnap alkalmából.

Az MHBK Központi Vezetője üzenete

Kedves Bajtársak és Bajtársnők!

Úgy gondolom, hogy ideje lenne egy rövid történelmi összefoglalót készíteni egy ezerszáz éves területről, ami ma is fontos és veszélyes helyzetben van. Ez a terület nem más, mint a ma Ukrajna részét képező Kárpátalja. Történelmileg kié is ez a rész?

Nézzük csak: Kr.u. 896-tól 1920-ig Magyarország szerves része, ahol Árpád bevezette népét Attila örökébe. 1920-1939-ig Csehszlovákia tartománya; 1939-1945-ig megint Magyarországé; 1945-ben Csehszlovákia nagyvonalúan átengedte Kárpátalját a Szovjetunióknak, amely aztán ezt az Ukrajnai Sz. Sz. Köztársasághoz csatolta. Csehszlovákia megszűnt 1990 után, Cseh Köztársasággá lett, Szlovákia pedig - teljes történelmi alap nélkül! - egy új állam. A Szovjetunió is szétesett, Ukrajna pedig önállósult - Kárpátaljával a határain belül. Milyen jogon történhetett ez? A megint elsikkasztott igazság "joga" alatt... A kérdés önmagától áll elő: melyik történelmi állam az, amelyiknek igazán joga van erre a gyönyörű területre? Melyik állam az, amely évszázadokig fejlesztette, védte és amelyik békésen meghagyta a kisebbségeket is a Szent Korona uralma alatt?

S hogy kezeli az ifjú Ukrajna manapság a kisebbségeit azon a területen? Erre mindnyájan tudjuk a választ! Az ukrán állam üldözi a kisebbségeket, különösen a magyarokat, és az egyedüli európai állam, amely ez ellen harcol, most diplomáciai lépésekkel, csak a kicsiny, kisemmizett, de újra feléledt Magyarország! Mert ez a kis terület nem csak egy vagy két évig, vagy néhány évtizedig volt bitorlók igájában, hanem tizenegy évszázadig a Szent Korona Magyarországnak részeként élt! És ha lett volna az ottani lakosságnak választása, ami a Wilsoni ajánlatban ott volt, de senki sem tett a szerint, sohasem végezte volna idegen iga alatt!

Lehet, hogy a múlt mulasztásait nem lehet megmászítani, de legalább nekünk tudnunk kell, mi az igazság. S amikor az EU-cirkuszban idegenek megint elítélik Orbán miniszterelnök urat s kormányát, amiért ellenzik Ukrajnának az EU-ba való belépését, hívjuk fel a figyelmüket erre a rövid összefoglalásra.

úS legyen talán a legnagyobb magyarnak végre igaza: "Magyarország nem volt, hanem lesz!"

Bajtársi szeretettel, Simonyi László központi vezető (Chicago)

Isten éltesse v. Detre Gyula m. kir. honvéd testőr főhadnagyot, az MHBK kanadai főcsoportvezető emeritusát (Montreál), aki 2018. március 19-én töltötte be 100. életévét!

Az alábbi életrajzi részlettel köszöntjük, amely jól beleillik az utóbbi számok tábori visszaemlékezéseinek sorába is.

Detre Gyula megszívlelendő katonai hitvallása: *Katonai esküim szellemében büszges maradtam, nem árultam el hazámat, nem álltam át a másik, úgynevezett ellenállási oldalra. Büszkén vallom, hogy a kommunizmus nemcsak ellenség volt számomra, de az is maradt a mai napig. Mint a Magyar Királyi Ludovika Katonai Akadémián végzett tiszt karrierem során sohasem tartoztam politikai párthoz, és máig a magyar hazám iránti szeretet, magyar fajtám érdekeinek szolgálata irányítják döntéseimet.*

v. Detre Gyula (Montreál): Emlékeim a kellerbergi DP-táborból

Forrás: v. Detre Gyula László: Történelem közlőről

1946 nyarán indultunk Münchenbe, ahol az engedély átvétele után egy marhavagon szerelvényre irányítottak bennünket az amerikaiak. Végig árgus szemekkel őrizték kisfiam, Lacika babakocsiját, nehogy valami baja essen a gyerekeknek, főleg azután, hogy lezárták a vagon. Rosenheimen keresztül Salzburnnál kerültünk az osztrák határon át az ottani angol zónába. Bad Gastein mellett elhaladva szívszorongva néztünk egy újabb ismeretlen jövő elé. Spital után Feistritz, a menekülttábor vasútállomásán szálltunk le a vonatról, ahol édesapám várt bennünket a Feistritz-Kellerberg-i táborparancsnokság angol katonai teherautójával. A teherautó sofőrje az akkor már az angoloknak dolgozó Kontra Kálmán volt csendőrezredes volt.

Az állomásról előbb a feistritzi táborban lévő barakk-lakásba, majd pár nap múlva a kellerbergi magyar táborba szállítottak bennünket. Az itteni spártai körülményekre utal, hogy magunknak kellett a barakk egy részében lécekkal és kemény kartonokkal elkeríteniünk három személyre a lakóhelyünket és a szalmazsákos ágyakat elkészíteniünk. A barakk közepén állt a fűtésre alkalmas kályha, ezzel melegítettük télen a barakkot, de csak akkor, ha volt elég tüzelőnk. Kevés szenet, fát ugyan kaptunk, de az szinte semmire nem volt elég.

Télen édesapámmal az erdőből hoztuk a fát. Tilos volt ugyan és az osztrák csendőrök ránk is lőttek egyszer, de szerencsére nem találták el egyikünket sem. Miután egy reggelre Laci fiam egyik kezecskéje elfagyott, más választás nem lévén, tovább loptuk a fát az erdőből. Az étkezés reggel, délben és este a közös konyháról történt. Üres konzervdobozokat használtunk ételhordónak. Az első két évben szögesdrótokkal volt körülvéve a tábor, és azt engedély nélkül nem hagyhattuk el. Nemsokára az angol megszálló erők táborparancsnoksága a magyar hadsereg tiszt állományából „leszerelt”! Természetesen így zsoldot, mint hadifolyónak nem kellett fizetniük. Munkára osztottak be, és először mint fakitermelő dolgoztam az Alpok környező erdeiben, majd a DP (displaced persons) tábor

egészségügyi csoportjában, a DDT-porral fertőtlenítő osztagban jártam barakkról barakkra befűjni a személyeket és az ágyakat ruhatetű és a ragályos betegségek ellen. Érthető módon elkeseredettek voltunk, amiért a bajorországi szabadságot felcseréltük a tábori életre.

A fogolytáborhoz hasonló helyzetet megunva édesapámmal és Tantó Zoltán volt műszaki századossal együtt kereskedésbe, másként mondva feketézésbe fogtunk. Ekkorra már a tábor szigorúsága valamit enyhült. Megunva az állandó puliszkát, jegyre való élelmezést, a fekete kávénak nevezett lötytyöt, az éhséget, a "csereboltban" még meglévő holmijaink értékesítését, lefizettük az angol vöröskeresztes autó sofőrijét, kimentünk vele az osztrákokhoz vásárolni és az árut a táborba hozva eladtuk.

Miután az angol táborparancsnokkal is jóban lettünk, egy hullámbádog barakkot utalt ki, ahol az osztrák kereskedőktől beszerzett zöldség- és gyümölcsfélét tároltuk. Persze mindez nem volt ingyen, a szemhunyasért honorárium járt a megbízott alezredesi rangban lévő angol parancsnoknak, aki a valóságban csak őrmester volt. Ám táborparancsnoki beosztása miatt az ő szokásaik szerint kijárt neki a rang.

1947 vége felé már jobb volt az életünk, hála a vöröskeresztes autónak és a későbbi angol katonai teherautónak. Az osztrák rendőrség ezeket sohasem ellenőrizte, így mást is behozhattunk a táborba, következésképp egyre jobban kerestünk. A krumpli, káposzta, gyümölcs mellett italt, zsírt, húst, cukrot, lisztet is árultunk kis tábori kereskedésünkben. Az asszonyok saját süteményeiket árulták és így ők is kerestek némi pénzt.

Egyszer vettünk az angoloktól szentjánoskenyeret, amit ők lóabraknak használtak. Ezt is eladtuk a táborban. Az angol katonai rendőrség sejtette, hogy ezt csak saját embereiktől szerezhettük be, amiért szegény apámat beidéztek a tábori rendőrségre és a szentjánoskenyér-ügy kivizsgálásának végéig fogva tartották.

A táborban magyar színház és iskola működött. Szükség volt mindkettőre, hiszen kb. 15-18 ezer magyar volt a két táborban összesen. A nemzeti ünnepeken feleségem többször szerepelt a színdarabokban, valamint szavalatokkal. Egy alkalommal olyan nagy sikere volt, hogy a jelenlévő táborparancsnoknál kieszközölte édesapám szabadon bocsátását és ezzel a szentjánoskenyér-ügyet is ejtették.

Édesapám 1947 végén hazatelepült Magyarországra a családjához. Hála Istennek bántódása nem lett. Mint tanítót és az Iparos Tanonciskola tanárát, diákjai nagyon szerették. 1945 előtt Baján sok emberen segített és ezt a kommunista rendszer egyes emberei sem felejtették el, ezért elnézték szókimondó természetét. Volt beosztásom miatt szegény húgomnak és családjának komoly nehézségei voltak az új rendszerben, ezért felköltöztek Budapestre, ahol nem voltak úgy szem előtt, mint Baján.

Édesapám hazatértekor második fiamat, Csabát vártuk, így őt már nem láthatta. Közben mi is állandóan azt latolgattuk, hogy hová, merre, melyik országba menjünk, hiszen „múltam” miatt szó sem lehetett a hazatérésről. A kivándorlást megnehezítette az, hogy a háborúban a németek szövetségeseként harcoltunk. Ezért a magyar katonatisztekot csak Dél-Amerikába és Ausztráliába fogadták be, mi

azonban az Egyesült Államokba vagy Kanadába szeretnénk volna jönni.

Chilétől megkaptam ugyan a letelepedési engedélyt, de nem használtuk fel, mert épp akkor egy, a tűszakmába munkásokat kereső kanadai bizottság érkezett a táborba. Feleségem női kalapkészítőként azonnal jelentkezett. A salzburgi vizsgán megfelelt, mivel annak idején varrást is tanult a tanítóképzőben. Így aztán velem együtt, mivel a cipőfelsőrész-készítői szakmát még a táborban kitanultam, az egész család megkapta a bevándorlási engedélyt Kanadába s így kerültünk Montréalba.

1949 júniusában a kellerbergi táborból orvosi vizsgálatra Salzburgba mentünk. Innen vonaton a bremerhaveni gyűjtőtáborba kerültünk, ahol Csaba fiam hörghuruttal cudarul lebetegedett, de hogy a hajóra biztosan felkerüljünk, elhallgattuk a betegségét.

Németországon keresztül utazva a zsúfolt vonaton Bremerhavenig szomorú látványban volt részünk, amikor láttuk a vonat mellett egy darab kenyérért kéregető németeket... Ez a lehangoló, tragikus kép maradt bennem utolsóként a porig lebombázott, elszegényedett Európából.

Egy viharos tengeri út után 1949. július 3-án érkeztünk a kelet-kanadai Halifax kikötőjébe. Itt kérdezték meg tőlünk, merre tartunk: Montréalba, Torontóba? Az előbbit választottuk. Vonattal érkeztünk a St. Paul l'Ermit-i gyűjtőtáborba. Itt tudtuk meg, hogy a nagy vihar miatt a 16000 tonnás volt amerikai csapatszállító hajó, a WSAT. GEN. J.H. McRae szerencsés megérkezéséért mindenki imádkozott a magyar katolikus templomban.

Horváth Miklós, a montreáli ferencesrendi magyar plébános és dr. Fehér Mihály, a montreáli magyar református egyházközség lelképásztora látogatott meg bennünket a táborban. Csaba fiam hajón kapott tüdőgyulladás miatt három hétig voltunk itt. Közben mindenfelé érdeklődtem lakás és munka után a különböző montreáli magyar egyesületeknél.

1949 őszén feleségem a St. Laurent és a Pine Avenue sarkán lévő nagy emeletes házban lévő kalapgyárban megkezdte a munkát. Egyéves szerződése volt. Akkor a Colonial Avenue-n egy bútorozott szobában laktunk. Én a Redling étteremben mosogattam, ami a St. Laurent-on lévő magyar klub mellett volt. Szombat esténként meg a Hungarian Club nevű mulató kidobólegénye voltam.

Később munkát cseréltem és több fizetésért a Texaco olajfinomítóban tartályokat és az olajszállító hajók belsejét tisztítottam benzinnel. Veszélyes munka volt ez, így óránként váltottuk egymást. Egyszer csak váratlanul „előléptettek”, légkalapácsot nyomtak a kezembe azzal, hogy zúzzam szét egy leégett épület beton maradványait.

Télen az olajfinomítók tornyait olvasztottam forró gőzzel, ami – gyakorlatom nem lévén a kanadai telet illetően – a füleim megfagyásával végződött. A munka azonban csak szerződéses volt, így a hat hónap lejárta előtt elbocsátottak. Ezután egyik munka érte a másikat. A pénz miatt mindegyikre szükség volt. Voltam festékfűjő egy autózüzemben és a kalapgyárban. Előbb a teherautók alvázat, utóbb meg a szalmakalapokat festettem. Nyáron egy magyar építési vállalatnál húztam az ígát. 1951 tavaszán az Eaton nagyáruház raktárában bútortologató voltam, ami némi előrelépésnek számított. Munkánélküli segélyre soha nem volt szükségem, mert mindig dolgoztam valahol – erre büszke vagyok.

Kékessy György (Los Angeles/Tiszafüred) a Forradalom évfordulója előtt beszélgetést rendezett tiszafüredi otthonában. Sok hasonló eseményre lenne még szükség, hiszen ezeknek erős közösségépítő jelentősége is van. Tájékoztatásképpen közöljük a meghívót:

Barátaim,

ismét egy Nemzeti Ünnepeink közeledik, **október 23.** 62 évvel ezelőtt Nemzetünk "Élet-halál harcát vívta a világ akkor legnagyobb hadseregével, a szovjet vörös armádiával" (idézet William Westmoreland amerikai tábornoktól).

Hívlak Benneteket, hogy közösen emlékezzünk és "**BESZÉLGESSÜNK '56-ról**" egy 'kerekasztal' és a kandalló melegítő tüze mellett.

Témák : 1, Rövid életű szabadságunk,
2, A november 4. utáni harcok,
3, A Szabadságharc leverése, megszállás,
4, A Kádári megtorlás, bebörtönzések, kivégzések,
5, Tömeges menekülés Nyugatra,
6, Magyar fiatalok az Idegen Légióban és az
Amerikai Hadseregben,
7, Erdélyben is mozgolódtak.

Hogyan látott minket a nyugati világ, amíg mi élet-halál harcunkat vívtuk szabadságunkért?
Westmoreland ránk azt mondta, hogy "**Bátor nemzet a magyar**".

Néhányan még vagyunk túlélői a "Dicsőséges Napoknak", melynek emlékeit szívesen megosztjuk Veletek.

Idő: 2018. október 22, hétfő 16:00 óra. Házigazda: Kékessy György

Cím: Tiszafüred, Mártírok útja 4, Tel. 06 30 978-1254, kekessyg@yahoo.com

Bőséges parkolás az udvarban. Köszönöm a visszajelzését, RSVP

Az alábbi összefoglaló témája nem kapcsolódik szervesen lapunk tartalmához, de talán érdekli olvasóinkat, hiszen az emigrációban ill. diaszpórában sok magyar szervezet gyakran szorosan együttműködött, vagy közös tagjaik voltak.

Nt. Lizik Zoltán püspök (Windsor, Ontario tartomány, Kanada): Az Amerikai Magyar Református Egyház rövid története

Nt. Lizik Zoltán és Nt. Szabó Sándor (Ontario, Kalifornia állam, USA) nyomán.

“Az 1900-as évek elején, a nagy gazdasági világválság következtében hatalmas kivándorlás után az Amerikában letelepedett magyarok egy idő után nagy hittel és lelkesedéssel saját egyházat alapítottak és templomokat építettek maguknak. Magyarországon felülről lefelé, Magyar-Amerikában alulról felfelé folyt az egyházi élet kiépítése. Itt a vallásos és hazafias amerikai magyarság egymaga pótolja a patrónust, az egyházi alapot és a püspökök bőkezűségét. Az amerikai magyarok centjeiből és dollárjaiból vásárolja meg a hitközség a telket, felépíti, felszereli a templomot, és fizeti a lelkészt.”

A kezdeti nehézségek idején, templom és szervezett közösségek hiányában, az Amerikában akkor már jól működő holland és német hátterű református és presbiteriánus egyházak segítették magyar református testvéreinket az ő egyházszervezeteikbe és az egyházi életbe való bekapcsolódásba. A magyar református gyülekezetek nagy része vállalta és elfogadta 1921. október 7-én az ún. Tiffini Egyezményt. Az egyezmény alapján e testvéreink az amerikai kongregációs Reformed Church-höz csatlakoztak, és ma is a Krisztus Egyesült Egyházához (United Church of Christ) tartoznak. Ezek az Észak-Amerikai magyar (eredetű) egyházközösségek alkotják ma az ún. *Kálvin Színódust*.

Az egyezményt azonban nem mindenki fogadta el, és évekkel később az önállósodni akaró gyülekezeink egy része nem igényelte ezt a felsőbb és idegen vezetést, kiszakadtak ebből a kapcsolatból és 1924. december 9-én Duquesne, PA-ban megalakítottak egy teljesen különálló, minden amerikai egyházi kapcsolatot nélkülöző egyháztestet *Amerikai Független Magyar Református Egyház* néven, amely ma az *Amerikai Magyar Református Egyház* nevet viseli, s jelenleg még 33 gyülekezet tartozik hozzánk. Az elmúlt sok év után több gyülekezet sajnálatos megszűnése, de újabbak örvendetes megalakulása után is, 23 anyaegyházban és 12 missziói gyülekezetben, 24 lelkipásztor szolgálatával folyik egyházi életünk. Három egyházmegye alkotja az egyháztestet: A Nyugati, a Középső és a Keleti Egyházmegye. Az egyház életének megszilárdítása és a gyülekezetek tagjainak tájékoztatása érdekében 1922-től működik *Magyar Egyház/Hungarian Church* c. folyóiratunk, az egyház hivatalos lapja, amely azóta is igyekezett minden egyházi és közegyházi eseményről beszámolni, közölve az egyház állásfoglalását, cikkeket, prédikációkat magyar és angol nyelven, templomaink beszámolóit. Nagyra értékeljük elődeink egyházat létrehozó erőnfeletti munkáját, s

amíg életben vagyunk, szívügyünk e drága örökség ápolása.

A szerk. hozzáfűzése: A Kálvin Szinódusnak is megvan a saját nagymúltú lapja, a *Calvin Synod Herald*.

A nemrég a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett v. Szmolnik Lajos (Melbourne) rehab. rep. őrnagy (*Nyíregyháza, 1928) küldött közlésre hosszabb anyagot katonaemlényeiről, melyek az *Amit nem felejthetünk – első, második világháborús és 1956-os katonatörténetek* (Debrecen 2014) c. kötetben jelentek meg. Köszönjük, s reméljük, e kiemelt rövid részlet tanulságos lesz, különös tekintettel a lent említett események novemberi évfordulójára.

Régóta foglalkozom a gondolattal, hogy életem alkonyán megörökítem családomnak és az utókornak ifjú életem háborús történetét. Soha nem hittem volna, hogy megérem a Szovjetunió felbomlását. Az elnyomó kommunista rendszer végét, amely Magyarország sorsát is megpecsételte. Nem volt család, mely ne lett volna valamilyen formában szenvedő alanya a szovjet megszállás okozta tragédiának. Hosszú ideig még suttogni sem volt szabad a fájdalomról és a városunkból elhurcolt 2300 polgári személy sorsáról. A szovjet zsarnokság és annak hazai szekértolói mindig gondoskodtak, hogy a fogságban lévőkről alig essék szó. (...) 1944. november másodikika lett Nyíregyháza gyásznapija. A város megmaradt 15 ezer lakosából egyszerre elhurcoltak 2300 civil férfit. Ezután évekig tele voltak az utcák fekete ruhás özvegyekkel és fiaikat gyászoló szomorú anyákkal. Napokon belül érzékelhetővé vált, hogy nem csak kétezer kenyérkereső távolléte jelentett veszteséget, hanem ellátatlanul maradt utánuk a számítások szerint mintegy 1600 feleség és 390 gyermek. A megcsönkített családok jelentős része az első hetekben nyomorgott, éhezett, így közeledett rájuk 1944 tele. Az ártatlanul elhurcolt nyíregyházi honfitársaimra mindig kegyelettel emlékezem, mint szerencsés túlélő.

Magyaródy Szabolcs, a hamiltoni (Kanada, Ontario tartomány) Hunyadi Mátyás Öregcserkész Munkaközösség vezetője továbbította az alábbi írást a legendás pozsonyi csatával kapcsolatban.

Cey-Bert Róbert Gyula: A pozsonyi csata c. művéről

Ha lenne a magyar irodalomban egy Shakespeare-méretű drámaírónk, akkor bizony bőven találna témát a rejtélyes királydrámáihoz a mi történelmünk bonyolult, gyakran homályos eseményeiben is. Azokat ugyanis vagy rosszul, esetleg hiányosan, vagy félreértve ismerjük, s így van ez már legendás honfoglalónk, Árpád

személyével is. Ő ugyan nem volt királyunk, de azért vezető fejedelmként is kimagasló alakja volt nemzetünk korai időszakának, és az ő nevéhez is történelmi rejtélyek sora kapcsolódik. Személyéhez ugyanis nem csupán a honfoglalásnak korfordulót jelentő hatalmas tette, hanem ezt követően a győztes csatáknak egész sorozata is fűződik. A honszerzés nem egyszerűen egy egyedi-egyszeri bevonulást jelentett mai hazánk területére, hanem még hosszadalmas harcok után került csak birtokunkba a teljes Kárpát-medence. A harcok alatt ugyanakkor nem szabad nagyléptékű hadműveleteket értenünk, hiszen éppen az itt megtelepedett, jószerivel rokonnépeknek minősíthető ittlakók általában mindenféle nagyobb fegyveres ellenállás nélkül, a közös ősnak tartott Atila hun nagykirály örököseinek tartották a Kárpát-medencébe hazát kereső, s a régi/új hazát megtaláló magyarságot. Ezekről a korszakos jelentőségű eseményekről sajnos korabeli, teljesszerű írott forrással nem rendelkezünk, jószerivel Anonymusnak a megközelítően 300 évvel későbbi *Gesta Hungarorum*a tekinthető az egyetlennek a máshol fennmaradt töredékek mellett. A Névtelen Krónikás hitelességének a megítélése vitatott kérdés, de most nem is ez Cey-Bert Róbert Gyula legújabb történelmi regényének az alaptémája. A szerző elsősorban a korai lovasnomád népeknek, s azok prototípusának, a hunoknak köztudottan kiváló ismerője, de most nem velük, hanem utódaikkal foglalkozik. Ezúttal a magyar történelemnek az egyik meglehetősen homályos eseményével, a honfoglalás korának egyik legnagyobb fegyveres összecsapásával, a 907-es pozsonyi csatával néz szembe, ebbe avatja be most az olvasóit is.

Mai szemmel nézve is meglepő, sőt felemelő, hogy elődeink a többszörös túlerővel sikerrel szálltak szembe. A nagy nemzetközi összefogás ellenére is győzelmet hozott számukra a még mindig birtokolt nomád harcmódor és a nyugaton ismeretlen taktika. Nem számolgatni kell tehát az ellenséget, mert a harcok végső kimenetele soha nem a számtan, hanem a hazaszeretettől fűtött lelkesedés eredménye, ahogyan itt is történt. Valójában e nagyívű történelmi regényben a nemzetközi háttér, a kor nagyhatalmainak egymásközti villongásai, intrikái jelentik a túlsúlyt, s maga a győztes csata szinte epizóddá egyszerűsödik. Ebben a beállításban sokkal jobban megértjük a kor lényegét, nyugat és kelet mindmáig tartó feszültségét, a világi birodalmak és a korabeli egyház hatalmi viaskodásait, egyben az összekapaszkodásukat a keletről jött, feltörekvő, fenyegető új erő, a magyarság ellen. Mi, magyarok (közhelyszerűen emlegetett, de igaz állítás) a vereségeinket jobban számon tartjuk, mint a győzelmeinket. Így söpörtük ki emlékezetünkéből a pozsonyi csatát is, pedig joggal lehetnénk erre az egyedülállóan nagy győzelemre büszkék. Ennek eseményeit is annakidején elsősorban a nyugati krónikák őrizték meg, így az ún. harmadik Bajor Évkönyv (a salzburgi *Annales Iuvavenses Maximi*), s az ezzel lényegében egykorú (a csata évében, 907-ben keletkezett) Sváb Évkönyv, kisebb részletekben a merseburgi és a weisenburgi évkönyvek, illetve a résztvevők személyére utaló korabeli német egyházi halottaskönyvek és királyi oklevelek. A hézagos korabeli feljegyzések azonban nem jelentenek, mert egyáltalában nem is jelenthetnek akadályt egy olyan, kivételesen kreatív szellemű írónak, egykorvolt napjaink jelenkori nagyszerű krónikásának, mint Cey-Bert Róbert Gyula keletkutatóknak. A tervezett nagyívű történelmi korszak (s most áruljuk a szerző távolabbi terveit is) a magyarság korai korszakának kiemelkedő személyei köré

csoportosítja mindazokat az ismereteket, amiket minden magyar iskolásnak kötelező olvasmányként kellene tudnia.

A történelmi regényciklus, e szinte példátlan nemzeti trilógia Atilla korával indul, a honfoglaló Árpád legendás győzelmével folytatódik, s talán nem minősül hétköznapi babonának, ha most előre bejelentjük, hogy az államalapító Szent István nagy ellenfelével, egyben rokonával, Koppánnal ér majd véget. A történelmi gyökereket jelentő hun korszak után (s a hun elődökhöz a legtöbb közvetlen köze feltehetően a székelységnek van) a honszerzés, majd a keresztény államalapítás jelenti azt a három nagy állomást, sorsfordító eseményt, ami napjainkig meghatározza a magyarság létét. A regénytrilógia ugyanakkor mindmáig őriz és üzen számunkra egy csaknem örökérvényű tanulságot. Napkeletről érkezett népünket - s ebbe most beleértjük lehetséges, de joggal annak feltételezhető eleinket is - mindig egyfajta gyanakvással fogadták Nyugaton. A kezdet kezdetétől idegenkedve nézték a hunokat, aztán az avarokat, meg a sokféle ótürk-őstörök népet, végezetül a mi őseinket is a magát kulturálnak, sőt önmagát a többi népnél mindig kulturáltabbnak tartó, másokat finnyásan lekezelő Nyugat. Ugyanez a felemás alapállás meglepően túlélte a viharos évszázadokat, sőt évezredek, s napjaink - egységesülésre törekvő, a nemzetállamok feletti, azt meghaladó egységet hirdető - Európai Uniójában is sajnos fellelhető. Keletről jöttünk, a korabeli antik nomád népek közül egyedül maradtunk meg, s ez már önmagában is okot adhat a bizalmatlanságra. Nem vagyunk rokonai semmiféle európai nációnak, eredetünk messze távolra mutat, s ez a messzeség nem csupán a tudományban, hanem az európai átlagemberek fejében is megmaradt, egyben bizonytalanságot, tartós bizalmatlanságot sugall.

A politika és a tudomány azonban két eltérő műfaj, még akkor is, ha a történettudomány néha nem szakítható el a mulandó érdekeket hajszólo aktuálpolitikától. (Csak zárójelben: még napjaink hazai nemzeti politikusai is időnként beleesnek ebbe a nem mindig bocsánatos bűnbe. Bizakodjunk, hogy idővel majd kigyógyulnak ebből!) Cey-Bert Róbert Gyula, az istenáldotta tehetségű, gördülékeny tollú író korábban, ahogyan már említettem, elsősorban keletkutatóként, a hun történelem kiváló ismerőjeként volt ismert. Most új oldaláról mutatkozott be: bizonyította, hogy a korai magyar történelem korának, s elsősorban annak külföldi forrásainak is avatott kutatója. Korábban valamennyi olvasója úgy tudta, hogy valósággal benne élt az ázsiai, majd az európai hunok életében, s még az esetenként hiányos forrásokat is olyan kiváló beleérző készséggel tudta pótolni, hogy történelmi regényeinek olvasásakor valamennyien éreztük: ha nem így történt, akkor is így és csakis így történhetett. Most ugyanez a benyomásunk erősödött meg és egészült ki azzal, hogy ez most érvényes nem csupán a hunok világára, hanem a honfoglalás utáni magyar korszakra is. Biztos vagyok benne, hogy a trilógia zárókötetének majdani megjelenése után ugyanezt állapíthatjuk meg róla. Fontos történelmi ismeretet kaptunk tőle eddig is, de ami ezzel szinte egyenértékű: nemzeti érzéseink is megerősödtek. Kívánom, hogy az új történelmi regény minden olvasója ugyanezt érezze, s legyen ismeretekben, emberségben, hazafiasságban gazdagabb a könyv befejezése után.

Dr. Bárdi László egyetemi docens, a Pécsi Tudományegyetem Ázsia Központjának alapító igazgatója

lovag Kenyeres Dénes nyá. alezredes (Kecskemét) jelentései:

Megemlékezés az aradi vértanúkról

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata szervezésében, 2018. október 5-én tartottak megemlékezést, koszorúzást és gyertyagyújtást az Aradi vértanúk terén lévő emlékműnél. A Himnusz elhangzását követően a Gáspár András Szakgimnázium és Szakközépiskola tanulói adtak színvonalas műsort. Az ünnepi beszédet iskola igazgatója, Gubán Gyula mondta. A szónok felidézte az elítélt 13 hős kálváriáját, a tárgyalás menetét. Felelevenítette a tábornokok szeretteikhez írt búcsúlevelét. A megrendítő sorokat hallgatva többeknek a szemében könny csillogott. A megjelent szervezetek és intézmények képviselői elhelyezték a kegyelet virágai, koszorúit, a gyerekek pedig gyertyákat, mécseseket gyújtottak. E sorok írója a HOHE területi szervezet képviselőjében koszorúzott. A Szózat hangjai zárták a rendezvényt. -Október 6-án a Kecskemét melletti Nyíri erőben lévő Erdészházban kialakított 1848-as Alapítvány is szervezett megemlékezést és ünnepséget. Beszédet mondott dr. Károlyfalvi József tanár, a HOHE területi szervezetének titkára.

Megemlékezés az 56-os Forradalom és Szabadságharcról

Az 1956-os Forradalom és Szabadságharc 62. évfordulóján, a kialakult hagyományoknak megfelelően Kecskeméten, több helyszínen emlékeztek és koszorúztak. A város által rendezett ünnepség október 23-án volt az 56-os Emlékműnél. A Himnuszt követően a II. Rákóczi Ferenc Általános iskola tanulói adtak színvonalas műsort.

Emlékező beszédet mondott dr. Boross Péter volt miniszterelnök, az Szabadságharcosokért Közalapítvány elnöke. A szónok párhuzamot volt a magyar történelem kiemelkedő eseményei között. A Rákóczi-, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, valamint a XX. századi 1956-os, nagyszerű eseménye között. Az 56-os Forradalom nagyon mélyen gyökeredzik a nemzet emlékezetében. A magyar történelem tele van tragikus történetekkel, amelyek később léleknevesítő szándékkal nemzetmegtartó erőként jelennek meg. Jelezve, hogy a nagyszerű és véres áldozat nem volt hiábavaló - mondta többek között Boross Péter.

A jelenlévő fegyveres testületek, 56-os szervezetek, tanintézetek és egyházak képviselői elhelyezték koszorúikat. A HOHE területi szervezete képviselőjében Kenyeres alezredes, az 1956 Magyar Nemzetőrség kecskeméti parancsnokság nevében pedig Horvát Zsuzsanna és Rózsa Zoltán nemzetőrök helyezték el a kegyelet virágait. A Szózat zárta a megemlékezést. -27-én Kecskeméten a Köztemetőben tartottak megemlékezést az 1956-os parcellánál és emlékhelynél. A tárogató hangjait követően Kenyeres alezredes, a HOHE kecskeméti szervezet elnöke mondott beszédet. A szónok kiemelte a hős városban zajló 1956. október 26-27-én történt fontosabb eseményeket. Ugyanis minden településnek megvan a maga 56-os története! Kovács István költő saját versét szavalta el, mely Tiszakécske 1956-os sortűzét idézte. Közreműködött a megemlékezésen Szabó Sándor tárogatóművész. A HOHE és az 1956 Magyar Nemzetőrség képviselőjében e sorok írója helyezett el koszorút. -November 4-én, a Nemzeti Gyásznapon is volt megemlékezés a Köztemetőben lévő 56-os kopjafánál. A Himnusz után Mák Kornél alpolgármester mondott beszédet. A szónok főleg a Forradalom leverését idézte, melyet a szovjet hadsereg hajtott végre 1956. november 4-5-én. A város képviselőjében Mák Kornél, a HOHE és az 1956 Magyar Nemzetőrség kecskeméti parancsnokság nevében Kenyeres Dénes és Polányi István nemzetőr őrnagy helyezték el koszorút. Többek pedig mécses gyújtottak a kopjafánál. A Szózat eléneklésével ért véget a megemlékezés.

Ratkay Zoltán Imre: Városi gyásznap Mosonmagyaróváron

A hírhedt 56-os kommunista sortűznél elesett áldozatokra emlékeztünk 2018. október 26-án. A városban három helyen zászlóval volt jelen és koszorúzott a HOHE csoportja: a Mosoni temetőben, az Óvári temetőben és a Gyásztéren. Az ünnepi beszédet Soltész Miklós államtitkár tartotta a Golgota-szobornál. Nem tudjuk, hányan haltak meg, és bocsánatkérés sem volt a 62 év alatt – mondta.

Hozzáfűzés: A lap munkatársai mielőbbi felgyógyulást kívánnak Ratkay Zoltán kedves feleségének!

HALÁLOZÁS

-Budapesten **elhunyt v. Verbó Zoltán** 2018. október 2-án, életének 93. évében. Tiszti avatása 1944. november 15-én volt. A Cinkotai temetőben helyezték örök nyugalomra október 24-én.

-**Elhunyt Hettyey Tibor nyá. tüzér őrnagy.** 1917. május 14-én született Marosvásárhelyen, katonacsaládból származik. "Horthy Miklós tüzerőtisztje voltam" c. könyvében beszámol a Ludovikán töltött éveiről, ahol kötelező volt a fegyelem, az őszinte beszéd. "Válogatott tanárok oktattak, katonás nevelést kaptunk". Részt vett a II. Világháború harcaiban, előzőleg jelen volt Kárpátalja, Erdély, Délvidék visszatérésénél. Elhalálozott 2018. október 21-én Budapesten. Temetése Sümegen, a családi kriptában történt, díszes katonai tiszteletadás mellett, november 16.-án. Tudósított fia, Hettyey Tibor.

RÖVID HÍREK, LEVELEK, KIEGÉSZÍTÉSEK

-Lapunk 2016/4 számában ismertettük tagtársunk, **v. Falk Viktor** (Cleveland) könyvének, a *Fire, Iron and Blood. A Short History of the Royal Hungarian Honvéd Army in the Second World War*-nak (Cleveland, 2016) megjelenését. Azóta **Hargitai Péter**, a Florida International University oktatója magyar és angol nyelven is közzétett, több helyen is publikált részletes ismertetést írt róla, *Honoring the Vanquished*

in the Language of the Victors címmel. Köszönjük mindkettejük munkáját. -v. Falk Viktornak ezenfelül köszönjük az archívumunknak küldött korábbi Hadak Útján lapszámokat!

-**Irsay Nandine** (Los Angeles) nemrég elhunyt és a legutóbbi számban méltatott **bátyja, György emlékére** 100 dollárt küldött a lapot fenntartó Zrínyi Alapnak, amit köszönünk szépen!

-**A Sarasotai Kossuth Klub** Híreiből (2018. október 18): Búcsúznak. **Kisvarsányi Éva és férje, Dr. Kisvarsányi Géza**, a Kossuth Klub 2000-2014 közötti vezetője ill. pénztárosa decemberben elköltözik Sarasotából. Gainesville városába mennek (szintén Florida állam), hogy közelebb legyenek lányukhoz. Éva, a klub Hírmondójának alapító főszerkesztője és a Kossuth Klub ügyvezető igazgatója, s férje 25 évig szolgálták a magyar ügyet, s továbbra is tagjai maradnak a klubnak. -Évtizedes munkájukat mi is köszönjük! – a szerk.

-A Vitézi Rend Magyarországi Törzsszéke, melynek jelenlegi központja az Országos Törzskapitány lakhelye folytán Alcsútdobozon van, ismét volt kedves elküldeni szerkesztőségünk archívumának a **Vitézek Hírmondója** legújabb, 2018/3-as számának két példányát, figyelmességüket köszönjük szépen!

-**Magyar Örökség-díjas lett a Ludovika Akadémia.** Huszár János altábornagy, Honvéd Vezérkar főnökhelyettes és dr. Patyi András, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora vette át március 24-én a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében a Magyar Örökség-díjat, amelyet az alapítvány kuratóriuma idén a Ludovika Akadémiának ítelt oda.

-**A Ludovika egykor és most.** A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia történetéről és a ludovikás hagyományok ápolásáról szól **Siposné Kecskeméthy Klára és B. Kalavszky Györgyi szerzők** könyve, amelyet november 13-án az NKE Hungária körúti campusán mutattak be az érdeklődőknek. A rendezvényen az egykori ludovikás tiszteket és családtagjaikat Benkő Tibor honvédelmi miniszter is köszöntötte. (...) Az ünnepségen Schmittné Makray Katalin méltatta a könyvet. A Ludovika Zászlóalj zászlóanyája személyesen is kötődik a Ludovika Akadémia történetéhez, hiszen édesapja és nagyapja is ebben az intézményben végzett.

-Hagyományosan, a **HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum díszudvarán** tartottak **kegyeleti gyertyagyújtást október 30-án.** Dr. Benkő Tibor, Magyarország honvédelmi minisztere a rendezvényen arra emlékeztetett, hogy a gyertyagyújtáskor és a megemlékezés idején nincs különbség a hazánkért harcoló katonák és az ellenség katonái között. (A fenti három hírt beküldte Zsákai Marietta.)

-**Pintér Kornél**, a Magyar Vidék Országos 56-os Szervezet országos elnöke jelentette, hogy „Az 1956-os Forradalom és Szabadságharc emlékéért Alapítvány” (Veszprém), a Magyar Vidék Országos 56-os Szervezet és a Történelmi Vitézi Rend 2018. október 12-én rendezte **Géher Ferenc**, gönczruszkai gróf Kornis Károly (1894–1955) és bethleni gróf Bethlen Berta (1896–1924) unokájának „Az erdélyi főnemesi családok a XX. és a XXI. században” c. személyes hangvételű előadását. Az előadással is tisztelgettek a kommunista diktatúra áldozatává vált főnemesség emléke és évezredes nemzetépítő tevékenysége előtt. – **Forradalmi megemlékezésüket** október 23-án tartották, melynek Menczer Erzsébet, a SZORAKÉSZ elnöke volt az ünnepi szónoka. -2018. november 9-én pedig **Nádasdy-Nikolits Andrea**, gróf Nádasdy Ferenc özvegye „Homokláp és csengőfrász - mégis magyarnak...” c. dokumentumregényének előadással egybekötött veszprémi bemutatóját rendezték. A könyvet Marsall Ágnes szerkesztő, újságíró és Sz. Csordás Éva előadóművész, a TIT Váci Mihály Irodalmi Színpad vezetője mutatta be. –Mi pedig ezúton is köszönjük, hogy e csoport ilyen remek esteket szervez rendszeresen!